

of these theological scientific journals for the establishment of theology as a professional scientific discipline in modern Ukraine has been clarified.

Keywords: scientific periodicals, religious journals, theology, *Analecta Ordinis S. Basilii Magni, Bohosloviia, Galicia, interbellum.*

УДК 070:32](477)”1990/2021””:821.111-92.09”19/20”

Зоряна ГРЕНЬ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9869-7421>

кандидат наук із соціальних комунікацій

Львівська національна наукова

бібліотека України імені В. Стефаника

(Львів, Україна)

e-mail: gren@nas.gov.ua

ПУБЛІЦИСТИКА ЕДВАРДА ЛУКАСА В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11\(29\)-10](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11(29)-10)

У статті акцентується роль сучасного британського журналіста і письменника, експерта з питань Центральної і Східної Європи та енергетичної і кібербезпеки Едварда Лукаса для формування українського медіапростору та впровадження стандартів світової якісної журналістики. Особливу увагу присвячено дослідженню його авторських текстів, опублікованих в українських виданнях упродовж 1990–2021 рр., зокрема в журналі «Український тиждень» і газеті «День». Виділено основні жанрові форми публіцистики Е. Лукаса, зокрема статтю і авторську колонку, втілену в жанрі коментаря, політичного портрета, версії, рецензії, аналітичної статті.

Визначено основні тематичні домінанти публікацій (міжнародна політика й економіка, політичний процес у країнах, які є ключовими гравцями на світовій карті, зовнішня політика США та європейських держав, проблеми колективної безпеки, інформаційні війни, вихід Великої Британії з Європейського Союзу, зростаюча загроза з боку Росії та Китаю, наслідки пандемії). Відзначено особливості стилістики Е. Лукаса (образність мови, експресивна та оцінна лексика, звернення до метафор, широта узагальнень). Виокремле-

но персоналізований контент та біографічно-мемуарні елементи текстів.

Наголошено, що в основі публіцистики Е. Лукаса лежить при-скіпливе вивчення історичного та економічного процесів, менталь-них особливостей, глибинних інтересів різних верств національних суспільств, політичних суперечностей всередині урядів національних держав, а також наднаціональних утворень, якими є Європейський Союз, НАТО.

Досліджено суспільну і журналістську рецепцію публіцистики Е. Лукаса в українських медіа та наведено приклади її впливу на суспільно-політичне життя України, а також з'ясовано проблемно-тематичні аспекти цитувань та републікацій українськими ЗМК матеріалів Е. Лукаса, які початково виходили на сторінках закор-донних видань.

Ключові слова: *Едвард Лукас, журналіст, експерт, політична журналістика, колумністика.*

Постановка проблеми. Серед тенденцій розвитку сучасних українських медіа є залучення до процесу створення їх контенту закордонних авторів – журналістів та експертів. Осмислення цього явища є важливим як з практичного, так і з теоретичного огляду, оскільки дозволяє визначити різні аспекти організаційної, правової та творчої взаємодії і взамовпливів, а також демонструє механізми взаємопроникнення досвіду і практики західних моделей журналістики в українське медіасередовище.

У цьому ключі увагу привертає постать Едварда Лукаса – британського журналіста і письменника, який увійшов до сучасного українського медіадискурсу в середині 1990-х рр. як міжнародний політичний та економічний експерт-аналітик, широко цитований і обговорюваний такими суспільно-політичними та діловими періодичними виданнями, як: тижневики «Дзеркало тижня», «Корреспондент», «Фокус», газети «День», «Дело», «Инвестгазета», та ін. Авторитету Едвардові Лукасу додавала і його багаторічна співпраця з впливовим британським тижневиком «The Economist» (до 2018 р.), в якому він обіймав посади редактора міжнародного відділу (international editor) та старшого редактора (senior editor).

Сьогодні він продовжує свою плідну співпрацю з українськи-ми медіа як старший віцепрезидент Центру аналізу європейської політики (Center for European Policy Analysis, CEPA).

Окрім його численних інтерв'ю українським ЗМК з приводу політичної і економічної ситуації в Україні та світі, окремих передруків статей із закордонних ЗМК (за дозволом автора), Едвард Лукас від 2009 р. є постійним автором статей і колонок у журналі «Український тиждень», в інших виданнях («День») публікує окремі матеріали.

Метою дослідження є визначити місце і роль публіцистики Едварда Лукаса в українських ЗМК, її основні тематичні доміанти, особливості жанрових форм, стиль викладу та ідейно-ціннісне спрямування, а також простежити її суспільну і журналістську рецепцію.

Об'єктом дослідження є публіцистичний доробок Едварда Лукаса, оприлюднений в українських ЗМК, зокрема статті та колонки в українських часописах та на онлайн-ресурсах. Серед них – матеріали, вміщені в тижневику «Український тиждень» та щоденній газеті «День».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на широку цитованість й активне обговорення журналістських та експертних виступів Едварда Лукаса в українському суспільному просторі, донині його публіцистика не ставала об'єктом журналістскознавчого наукового аналізу. Постать Е. Лукаса в контексті аналізу медіаприсутності в інформаційному просторі України британського тижневика «The Economist» згадано у статті З. Грень [3], однак прицільно доробок журналіста не вивчався ані в контексті досліджень сучасної політичної чи аналітичної журналістики, журналістики думок тощо. Хоча виступи Едварда Лукаса в українських ЗМК найчастіше втілені у формі колонок, а останніми роками інтерес до наукового осмислення цього явища серед українських дослідників значно зріс і зумовив низку ґрунтовних досліджень на цю тему (О. Деяк-Якобишин, Ю. Нестеренко, Л. Звелідовська, Н. Остапенко, І. Гаврилюк, Л. Бурич та ін.), його тексти залишалися поза увагою.

Водночас велике зацікавлення його журналістськими методами, баченням діяльності сучасних медіа засвідчує низка проблемних інтерв'ю, які Е. Лукас дав журналістам українських та закордонних ЗМК М. Сіруку [15], М. Томак [16], С. Аймурзаєву [17], Н. Бенюк [5], М. Гонгадзе [2] та ін., а також реферати його виступів

(А. Романдаш для ресурсу «Zbrucʹ» [10] та ін.), що супроводжувались додатковою інформацією про Е. Лукаса як про лектора чи доповідача. Також важливі узагальнення стосовно журналістської та експертної діяльності Е. Лукаса містяться у рецензіях на його книгу «Нова холодна війна», вміщених у ЗМК [1].

Методи дослідження. Для відбору публікацій Е. Лукаса в українських ЗМК було проведено ретроспективний моніторинг їх змісту, що за нинішніх умов значно полегшують можливості електронних пошукових систем на сайтах цих ЗМК. Наступна робота з текстами Е. Лукаса зумовила застосування описово-аналітичного методу, методу узагальнення та синтезу. Враховуючи персоніфікацію об'єкта дослідження, було застосовано також біографічний метод, який дозволив окреслити основні етапи творчої біографії досліджуваної особи і досвід його роботи у різних ЗМК. Історичний метод дозволив врахувати міжнародний політичний контекст (холодна війна, розпад СРСР), на тлі якого творилась публіцистика Е. Лукаса, що є рефлексією на ключові події в Україні та світі.

Виклад основного матеріалу. Випускник Лондонської школи економіки, Едвард Лукас висвітлював політичні та економічні події в Центральній та Східній Європі і проблеми енергетичної та кібербезпеки в пресі, на радіо й телебаченні від 1986 р. Був закордонним кореспондентом у Берліні, Відні, Празі, Москві, Балтійських країнах. Окрім співпраці з «The Economist», вів колонку у британській щоденній газеті «The Times», дописував до «The Daily Mail», від вересня 2019 р. до березня 2020 р. редагував британський культурний і політичний журнал «Standpoint».

Едвард Лукас є автором п'яти книг: «The New Cold War» [«Нова холодна війна»] (2008), «Deception: The Untold Story of East-West Espionage today» [«Обман: Нерозказана історія східно-західного шпигунства»] (2011), «The Snowden Operation» [«Операція “Сноуден”»] (2014), «Cyberphobia» [«Кіберфобія»] (2015), «Spycraft Rebooted» [«Шпигунство. Перезавантаження»] (2018). Перша з його книг, загалом перекладена сімнадцятьма мовами світу, вийшла в українському перекладі у видавництві «Темпора» п. н. «Нова холодна війна: як Кремль загрожує і Росії, і Заходу» (Київ, 2009) [8].

Аналіз змісту українських газет і журналів (друкованих та їх електронних аналогів) дозволив встановити, що основний масив

публікацій Едварда Лукаса в українських ЗМК припадає на суспільно-політичний тижневик «Український тиждень». Загалом упродовж 2009–2021 рр. у цьому виданні вийшло друком близько трьохсот матеріалів у жанрі статті та колонок. У 2018 р. редакція «Українського тижня» назвала Е. Лукаса серед тих, хто формує «обличчя» тижневика.

Загальна тематика статей і колонок в «Українському тижні» пов'язана з аналізом і рефлексіями на міжнародні події та їх впливом на поточну світову політику й економіку, її проєкції на майбутні тенденції розвитку. В центрі уваги Е. Лукаса – результати виборів у країнах, які позиціонуються ключовими гравцями на світовій карті, зовнішня політика США та європейських держав, проблеми колективної безпеки, інформаційні війни, вихід Великої Британії з ЄС, зростаюча загроза з боку Росії та Китаю, наслідки пандемії. Особливо важливою рисою публікацій Е. Лукаса є дослідження можливого впливу зовнішньої політики інших держав на ситуацію в Україні. Навіть у, здавалося б, тих випадках, де цей вплив малоймовірний. Як-от візит Гіларі Клінтон до Південної Африки у березні 2010 р. (Острови розбрату. 2010. 12 берез.). Значну увагу Е. Лукас приділяє послідовному аналізу дій путінського режиму, корупції й авторитаризму.

Е. Лукас неодноразово наголошував на необхідності справедливої переоцінки минулого і відповідальності за жахіття радянської доби (Ревізори історії. 2010. 9 квіт.), Другої світової війни та її наслідків (Слово переможеним. 2015. 7 трав.; Хто перед ким має вибачитися? 2015. 29 трав.; Коротка пам'ять поневолених народів. 2015. 23 лип.).

Основними жанровими формами публіцистичних виступів Е. Лукаса в «Українському тижні» є стаття і авторська колонка з виразними жанровими ознаками коментаря, політичного портрета, версії, рецензії, аналітичної статті.

Його тексти легко читаються, є виявом чіткої позиції автора. Характерні прикмети стилю Е. Лукаса – образність мови, експресивна та оцінна лексика, звернення до метафор, широта узагальнень. Авторські колонки Е. Лукаса містять чимало персоналізованого контенту, біографічно-мемуарних елементів. Публіцист часто вживає займенник «ми», апелює до своїх співгромадян – британців

і загалом європейців. Він добре обізнаний з європейською та світовою історією, в його текстах міститься багато відсилок до історичних подій, особливо ХХ ст.

Публіцистика Е. Лукаса є послідовним і глибоким віддзеркаленням суспільно-політичних процесів, які відбуваються в європейських суспільствах. В її основі лежить прискіпливе вивчення історичного та економічного процесів, ментальних особливостей, глибинних інтересів різних верств національних суспільств, політичних суперечностей всередині урядів національних держав, а також наднаціональних утворень, якими є Європейський Союз, НАТО.

Е. Лукас добре обізнаний з українськими реаліями, на відміну від тих іноземних журналістів, про яких висловлювався Посол США в Україні Дж. Пайет: «Біда в тому, що багато журналістів приїжджають і виїжджають з України час від часу. Тобто вони не живуть тут постійно і пропускають багато драматичних моментів...» [12].

Для українського суспільства важливим у публіцистиці Е. Лукаса є демонстрація тісного зв'язку міжнародних процесів з українським контекстом, виявлення чинників впливу на безпеку у Східній Європі загалом і в Україні зокрема.

Статті Е. Лукаса у щоденній газеті «День» припадають на період, коли Україна остаточно задекларувала курс на європейську інтеграцію та згодом обстоювала його під час Революції Гідності. Серед них – публікації: «Європа: що станеться зі Сходом, якщо Захід облишить свої зусилля?» (2013. 5 берез.), «Провал: молотки, гвіздки і Східне партнерство» (2013. 2 серп.), «Про помилку Ерлера. Чого очікують у країнах Центрально-Східної Європи від нової політики Німеччини щодо Росії» (2014. 14 січ.).

У газеті «День» за дозволом автора також з'явилися матеріали, друковані раніше в інших європейських ЗМК. Зокрема, в лондонській газеті «The Telegraph» – «Протести в Україні: ми дозволяємо Путіну перемогти» (2014. 12 лют.), пражському тижневику «Respect» – «Польща та Росія: все зайшло надто далеко?» (2010. 23 листоп.), брюссельському тижневику «European voice» – «Кремль починає роздавати стусани. Як відповісти на спроби Росії запобігти підписанню угод між ЄС та його східними сусідами» (2013. 8 жовт.) та

«Хибні думки про Росію» (2015. 3 лют.); на сайті «Радіо Свобода» – «Захід виявився не готовим до “гібридної війни” Росії» (2014. 30 верес.); а також на сайті Центру аналізу європейської політики – «Записка № 1 для Кардіффа» (2014. 13 трав.).

У своїх матеріалах у рубриках «День планети» та «Світові дискусії» Е. Лукас пише про недостатню рішучість Заходу у відповідь на агресію Кремля, окупацію ним Криму і Донбасу. Причину цього публіцист вбачає у хибних уявленнях про Росію, які панують у Вашингтоні та європейських столицях. Він наголошує на необхідності застосування фінансових механізмів стримування ворога; викриває основні меседжі російської пропаганди і констатує, що у відповідь на гібридну війну з боку Росії Захід не готовий до «гібридної оборони» виходячи з того, що поодиноці жоден із видів зброї (санкції, дипломатія і військова потуга) не є вирішальним, але разом вони створюють потужне поєднання.

У статті «Протести в Україні: ми дозволяємо Путіну перемогти» Е. Лукас звертається до своїх співвітчизників і вказує на конкретні огріхи в зовнішній політиці європейських країн і США. Адже Янукович і його кремлівські куратори вільно користуються західними банками, ринком нерухомості, фондовими біржами, відмиваючи свої активи і в такий спосіб роблячи європейців співучасниками цього всього. «Українці б'ються і гинуть за право бути європейцями, – пише Лукас. – Вони не наївно вірять у європейські цінності, а твердо вірять у те, що свобода, законність і порядність кращі за клановий капіталізм та неорадянську пихатість путінського Кремля. Вони вірять у наші цінності більше, аніж ми самі. Чому ми залишаємо їх у біді?» [9].

Чимало концептуальних статей Едварда Лукаса, які він публікував у закордонних ЗМК, з'явилися згодом на сторінках українських видань у форматі дайджестів і переказів. Прикладом є публікація у 2013 р. виданням «Дело» матеріалу «Россия покрывает коррупцию и блокирует инициативы Запада – The Times», що є переказом статті Е. Лукаса з британської щоденної газети «The Times», в якій експерт звинуватив Росію у перешкоджанні усім ініціативам світового співтовариства і застосуванні принципу «розділяй і владарюй» у житті зі своїми сусідами [13].

У газеті «День» також опубліковано низку важливих інтерв'ю щодо тенденцій розвитку світових медіа і політичних подій в Україні та світі. Зокрема, в інтерв'ю газеті «День» у 1996 р. Е. Лукас назвав Україну найважливішою країною Європи [16]. А в інтерв'ю п. н. «20 років незалежності: здобутки і прорахунки» Е. Лукас наголосив, що найбільшою проблемою України є її корумпований політичний клас [4]. Через 10 років в «Українському тижні», аналізуючи здобутки 30 років незалежності, Е. Лукас написав: «До минулого недбало ставитися не можна. Однак ще ніколи в сучасній історії Україна не була такою сильною й заможною, як нині, а перспективи не були такими блискучими» [7].

Розлоге інтерв'ю з Е. Лукасом було також опубліковане на ресурсі «Радіо Свобода» 27 жовтня 2017 р. п. н. «Угорській меншині в Західній Україні нема на що скаржитися – Едвард Лукас», в якому журналіст у розмові із Сакеном Аймурзаєвим (проект «Настоящее время») висловив свої думки з приводу результатів виборів у Чехії, Австрії, майбутніх виборів в Угорщині та значення перемоги правих консервативних партій, ймовірний вплив Росії на їх результати, а також занепокоєння з приводу можливого впливу Росії на Угорщину, штучно створювану проблему угорської меншини в Україні, про роль Туреччини у міжнародній політиці, зокрема відноснах з Росією, діяльність каналів «Russia Today» і «Sputnik», а також про загрозу кібератак з боку Росії. У цьому інтерв'ю Е. Лукас категорично висловився «проти будь-якого роду морального зрівнювання справжньої журналістики і путінської фейкової журналістики» [17].

Своє бачення майбутнього журналістики, її значення для розвитку громадської думки і відповідальність журналістів за їх внесок у громадську культуру Е. Лукас висловив 2016 р. в інтерв'ю журналісту «Дня» М. Сіруку, в якому, зокрема, сказав: «У журналістиці існує величезна двозначність, ми є або частиною розважального бізнесу, або частиною публічного життя» [15]. Категорична заява Е. Лукаса щодо брехливої політики «Russia Today» і «Sputnik» у 2015 р. була активно підтримана представниками українських медіа [11].

Важливим з журналістикознавчої точки зору є коментарі Е. Лукаса «Радіо Свобода» з приводу технології інтерв'ювання політиків,

які не бажають відповідати на незручні запитання [18]. Приводом для цього матеріалу став прецедент із розмовою журналістів із президентом Білорусі А. Лукашенком. Серед іншого Е. Лукас наголосив на тому, що «суть журналістики під час інтерв'ю з особами, з якими ви не згодні, полягає в тому, щоб ставити важкі запитання і не менш важкі уточнення до питань. А якщо співрозмовники дають вам погані відповіді, то слід говорити їм, що ви отримали погані відповіді. Журналістика – це не фан-клуб, де ви спілкуєтесь тільки з людьми, в якими ви згодні» [18].

Ресурс «Радіо Свобода» за 2010–2020 рр. оприлюднив понад 80 коментарів Е. Лукаса на різні актуальні теми політичного й економічного життя. Зокрема, про його підтримку Енн Епплбом у дискусії з австрійською історикинею Шейлою Фітцпатрік, яка у своїй критичній рецензії в британському виданні «The Guardian» звинуватила Епплбом в політичній заангажованості, йдеться в матеріалі «“Червоний голод” і сучасна Росія: дискусія про Голодомор в Україні триває» на radiosvoboda.org. [14]. «Режим, що керує Росією, систематично бреше про своє поводження із сучасною Україною, в яку вона вторглася, окупувала та яку розчленувала. І цей самий режим брутально та систематично бреше про варварство своїх попередників в Україні. Це є досить шокуючим. Ще більш приголомшливим є те, що в обох випадках так багато аутсайдерів відволікають увагу на непотрібні деталі, замість того, щоб зосередитися на реальних проблемах: імперіалізмі та масових вбивствах», – наголошує Едвард Лукас [14]. Цій темі присвячено і авторський матеріал в «Українському тижні» п. н. «Роздратування голодом» (2017. 31 серп.).

Е. Лукас відомий в Україні також своєю роллю під час Євромайдану. Саме він, посилаючись на конфіденційні джерела, повідомив про таємне підписання президентом В. Януковичем договору про вступ до Митного союзу 2013 р. в обмін на позику у розмірі 15 млрд доларів. Цю новину поширили численні українські ЗМК [6], у такий спосіб засвідчивши можливість потужного впливу журналістики і окремих журналістів на політичний процес.

Висновки. Аналіз корпусу українських ЗМК засвідчив активну присутність Едварда Лукаса в українському медіапросторі, що зумовлює нині його приналежність до когорти найвідоміших за-

кордонних журналістів, які співпрацюють з українською пресою. Його публіцистика є яскравим прикладом поєднання журналістської та експертної діяльності.

Колумністика Е. Лукаса віддзеркалює особливості західної форми авторської колонки, тому є важливою для теоретичного осмислення цього явища, особливо в контексті її вираженої аналітико-публіцистичної складової.

Публіцистика Е. Лукаса є послідовним і глибоким віддзеркаленням суспільно-політичних процесів, які відбуваються в європейських суспільствах. В її основі лежить прискіпливе вивчення історичного та економічного процесів, ментальних особливостей, глибинних інтересів різних верств національних суспільств, перехресних інтересів та політичних суперечностей всередині урядів національних держав, а також наднаціональних утворень, якими є Європейський Союз, НАТО. Характерними ознаками публіцистики Е. Лукаса є демонстрація тісного зв'язку міжнародних процесів з українським контекстом, виявлення чинників впливу на безпеку у Східній Європі загалом і в Україні зокрема.

1. Галушко К. Лицар холодної війни. *ЛітАкцент*. 2010. 15 лют. URL: <http://litakcent.com/2010/02/15/lycar-holodnoji-vijny/> (дата звернення: 10.10.2021).
2. Гонгадзе М., Савчук Д., Голубчик К. Інтерв'ю Мирослави Гонгадзе з редактором «The Economist» Едвардом Лукасом. *Голос Америки*. 2017. 24 берез. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/interviu-myroslavy-gongadze-z-edvardom-lukasom-redaktorom-the-economist/3780781.html> (дата звернення: 09.10.2021).
3. Грень З. «The Economist» в українському масмедійному середовищі: комунікаційний аспект. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 5(33). Р. 102–115.
4. 20 років незалежності: здобутки і прорахунки. Едвард Лукас: найбільша проблема України — корумпований політичний прошарок... *День*. 2011. 30 серп. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/20-rokiv-nezalezhnosti-zdobutki-i-prorahunki> (дата звернення: 10.10.2021).
5. Едвард Лукас про виклики, які стоять перед Україною. *Польське радіо*. 2014. 24 черв. URL: <http://archiwum.radyjo.net/5/132/Artykul/174595> (дата звернення: 09.10.2021).
6. Еще один источник подтвердил сумму, за которую Янукович готов «подружиться» с Россией. *Delo.ua*. 2013. 16 дек. URL: <https://delo.ua/>

- economyandpoliticsinukraine/esche-odin-istochnik-podtverdil-summu-za-kotoruju-janukovich-got-222532/ (дата звернення: 10.10.2021).
7. Лукас Е. Небезпечний успіх України. *Український тиждень*. 2021. № 33. 19 серп. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/252807> (дата звернення: 10.10.2021).
 8. Лукас Е. Нова холодна війна: як Кремль загрожує і Росії, і Заходу / пер. з англ. П. Тарашук. Київ: Темпора, 2009. 487 с.
 9. Лукас Е. Протести в Україні: ми дозволяємо Путіну перемогти. *День*. 2014. 21 лют. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/protesti-v-ukrayini-mi-dozvolyaiemo-putinu-peremogti> (дата звернення: 10.10.2021).
 10. Лукас Е. Цінності дорого коштують. *Zbrucʹ*. 2015. 6 лип. URL: <https://zbruc.eu/node/38601> (дата звернення: 09.10.2021).
 11. Редактор британського «The Economist» призвал выпихнуть Russia Today на задворки. *Детектор медіа*. 2015. 9 лют. URL: <https://detector.media/novosti/article/160809/2015-02-09-redaktor-brytanskogo-the-esonomist-pryzval-vuprykhnut-russia-today-na-zadvorky/> (дата звернення: 10.10.2021).
 12. Романдаш А. Україна у закордонних медіа: маємо творити, а не читати новини. *Media Sapience*. URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/11830/2014-11-15-ukraina-u-zakordonnykh-media-maiemo-tvoryty-a-ne-chytaty-novyny/> (дата звернення: 12.10.2021).
 13. Россия покрывает коррупцию и блокирует инициативы Запада – The Times. *Дело.ua*. 2013. 9 апр. URL: <https://delo.ua/economyandpolitics-inukraine/rossija-pokryvaet-korrupciju-i-blokiruet-iniciativy-zapada-the-t-203520/> (дата звернення: 10.10.2021).
 14. Савчук Т. «Червоний голод» і сучасна Росія: дискусія про Голодомор в Україні триває. *Радіо Свобода*. 2017. 29 серп. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28703827.html> (дата звернення: 10.10.2021).
 15. Сірук М. Стара модель журналістики як бізнесу зазнала краху. *День*. 2016. 17 черв. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/stara-model-zhurnalistyky-yak-biznesu-zaznala-krahu> (дата звернення: 11.11.2021).
 16. Томак М. Україна – найважливіша країна для майбутнього Європи. Попередження Едварда Лукаса. *День*. 1996. 22 лют. URL: <https://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/ukraina-vazhneyshaya-strana-dlya-budushchego-evropy> (дата звернення: 10.10.2021).
 17. Угорській меншині в Західній Україні нема на що скаржитися – Едвард Лукас. *Радіо Свобода*. 2017. 27 жовт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28819842.html> (дата звернення: 10.10.2021).

18. Я хотів би поговорити з Лукашенком – Едвард Лукас. *Радіо Свобода*. 2015. 6 серп. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27173844.html> (дата звернення: 09.10.2021).

References

1. Halushko, K. (2010). Lytsar kholodnoi viiny [Knight of the Cold War], *LitAktsent*, 15 liut. Retrieved from <http://litakcent.com/2010/02/15/lytsar-kholodnoji-vijny/> (in Ukr.).
2. Honhadze, M., Savchuk, D. & Holubchuk, K. (2017). Interviu Myroslavy Honhadze z redaktorom «The Economist» Edvardom Lukasom [Myroslava Gongadze's interview with *The Economist* editor Edward Lucas], *Voice of America*, 24 berez. Retrieved from <https://ukrainian.voanews.com/a/interviu-myroslavy-gongadze-z-edvardom-lukasom-redaktorom-the-economist/3780781.html> (in Ukr.).
3. Hren, Z. (2020). «The Economist» v ukrainskomu masmediinomomu seredovyshchi: komunikatsiinyi aspekt [«The Economist» in Ukrainian mass media environment: communicative aspect], *Knowledge, Education, Law, Management*, no. 5(33), p. 102–115. (in Ukr.).
4. (2011). 20 rokiv nezalezhnosti: zdotuky i prorakhunky. Edvard Lukas: naibilsha problema Ukrainy — korumpovanyi politychnyi prosharok... [20 years of independence: achievements and failures. Edward Lucas: Ukraine's biggest problem is the corrupt political stratum], *Den*, 30 serp. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/20-rokiv-nezalezhnosti-zdotuky-i-prorahunki>. (in Ukr.).
5. (2014). Edvard Lukas pro vyklyky, yaki stoiat pered Ukrainoiu [Edward Lucas on the challenges facing Ukraine], *Polske radio*, 24 cherv. Retrieved from <http://archiwum.radyjo.net/5/132/Artykul/174595> (in Ukr.).
6. (2013). Eshche odin istochnyk podtverdil summu, za kotoruiu Yanukovich hotov «podruzhytsia» s Rossiei [Another source confirmed the amount for which Yanukovich is ready to “make friends” with Russia], *Delo.ua*, 16 dek. Retrieved from <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/esche-odin-istochnik-podtverdil-summu-za-kotoruju-janukovich-got-222532/> (in Rus.).
7. Lukas, E. (2021). Nebezpechnyi uspih Ukrainy [Dangerous success of Ukraine], *Ukrainskyi tyzhen*, 19 serp. (in Ukr.).
8. Lukas, E. (2009). Nova kholodna viina Yak Kreml zahrozhuie i Rosii, i Zakhodu [New Cold War. How Kreml threatens Russia and the West] / transl. from English P. Tarashchuk, Kyiv: Tempora (in Ukr.).
9. Lukas, E. (2014). Protesty v Ukraini: My dozvoliaemo Putinu peremohty [Protests in Ukraine: We allow Putin to win], *Den*, 21 liut. Retrieved from

- <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/protesti-v-ukrayini-mi-dozvolyaemo-putinu-peremogti> (in Ukr.).
10. Lukas, E. (2015). Tsinnosti doroho koshtuiut [Values are expensive], *Zbruc.ua*, 6 lyp. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/38601> (in Ukr.).
 11. (2015). Redaktor brytanskoho «The Economist» pryzval vypykhnut RussiaToday na zadvorky [The editor of the British «The Economist» called for pushing RussiaToday into the backyard], *Detektor media*, 9 liyt. Retrieved from <https://detector.media/novosti/article/160809/2015-02-09-redaktor-brytanskogo-the-ekonomist-pryzval-vypykhnut-russia-today-na-zadvorky/> (in Rus.).
 12. Romandash, A. (2014). Ukraina u zakordonnykh media: maiemo tvoryty, a ne chytaty novyny [Ukraine in the foreign media: we should create, not read the news.], *Media Sapience*. Retrieved from <https://ms.detektor.media/mediaanalitika/post/11830/2014-11-15-ukraina-u-zakordonnykh-media-maiemo-tvoryty-a-ne-chytaty-novyny/> (in Ukr.).
 13. (2013). Rossyia pokryvaet korruptsiyu y blokiruet initsiativy Zapada – The Times [Russia covers up corruption and blocks Western initiatives], *Delo.ua*, 9 apr. Retrieved from <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/rossija-pokryvaet-korruptciju-i-blokiruet-initsiativy-zapada-the-t-203520/> (in Rus.).
 14. Savchuk, T. (2017). «Chervonyi holod» i suchasna Rosiia: dyskusiiia pro Holodomor v Ukraini tryvaie» [“Red Famine and Modern Russia: Discussion on the Holodomor in Ukraine Continues”], *Radio Svoboda*, 29 serp. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/28703827.html> (in Ukr.).
 15. Siruk, M. (2016). Stara model zhurnalistyky yak biznesu zaznala krakhu [The old model of journalism as a business has failed], *Den*, 17 cherv. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/stara-model-zhurnalistyky-yak-biznesu-zaznala-krahu> (in Ukr.).
 16. Tomak, M. (1996). Ukraina – naivazhlyvisha kraina dlia maibutnoho Yevropy. Poperedzhennia Edvarda Lukasa [Ukraine is the most important country for the future of Europe. Edward Lucas’ warning], *Den*, 22 liyt. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/ukraina-vazhneyshaya-strana-dlya-budushchego-evropy> (in Ukr.).
 17. (2017). Uhorskii menshyni v Zakhidnii Ukraini nema na shcho skarzhytysia – Edvard Lukas [The Hungarian minority in Western Ukraine has nothing to complain about – Edward Lucas.], *Radio Svoboda*, 27 zhovt. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/28819842.html> (in Ukr.).
 18. (2015). Ia khotiv by pohovoryty z Lukashenkom – Edvard Lukas [I would like to talk to Lukashenko – Edward Lucas], *Radio Svoboda*, 6 serp. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/27173844.html> (in Ukr.).

Zoriana Hren

JOURNALISM OF EDWARD LUCAS IN UKRAINIAN MEDIA

The article emphasizes the role of prominent British journalist and writer, expert on Central and Eastern Europe and energy and cyber security Edward Lucas for the formation of the Ukrainian media space and the implementation of world standards of quality journalism. In particular, special attention is paid to the study of his author's texts published in Ukrainian publications during the 1990s – 2021, in particular in the magazine *The Ukrainian Week* and the *The Day* newspaper. The main genre forms of E. Lucas's journalism are singled out, in particular the article and the author's column embodied in the genre of commentary, political portrait, version, review, analytical article.

The main thematic dominants of publications are identified (international politics and economics, political process in countries that are key players on the world map, US and European foreign policy, collective security issues, information wars, Britain's exit from the EU, growing threat from Russia and China, consequences of the pandemic). The peculiarities of E. Lucas' stylistics (bright language, expressive and evaluative vocabulary, metaphors, breadth of generalizations) are noted. Personalized content and biographical-memoir elements of texts are singled out.

It is emphasized that Lucas's journalism is based on a deep study of historical and economic processes, mental characteristics, interests of various strata of national societies, political contradictions within the governments of nation states, as well as supranational entities such as the European Union and NATO.

The social and journalistic reception of Edward Lucas's journalism in the Ukrainian media is studied and examples of its influence on the socio-political life of Ukraine are given.

Keywords: Edward Lucas, journalism, political journalism, columnism, information warfare.